

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра міжнародної економіки та туризму

О.Б.Чернега, Г.О.Горіна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність: 242 «Туризм»
Ступінь: магістр

Кривий Ріг
2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра міжнародної економіки та туризму

О.Б.Чернега, Г.О.Горіна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»

Спеціальність: 242 «Туризм»

Ступінь: магістр

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародної економіки та
туризму
Протокол № 5
від “24” жовтня 2016 р.

Схвалено навчально-методичною ра-
дою ДонНУЕТ
Протокол №2
від “28” жовтня 2016 р.

Кривий Ріг
2016

УДК ([378.147.091.31:378.2]:378.22):338.47

ББК 65.43 я 73

Ч 49

Рецензенти:

С.В. Маловичко, кандидат економічних наук, доцент

Ю.Г. Бочарова, кандидат економічних наук, доцент

Чернега, О.Б.

Ч 49 Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи для студентів спеціальності 242 «Туризм», ступінь магістр / О. Б. Чернега, Г. О. Горіна ; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. міжнар. економіки та туризму. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2016. - 20 с.

Методичні рекомендації розроблені для надання допомоги студентам спеціальності 242 «Туризм» у виконанні дипломної роботи. У методичних рекомендаціях сформульовано цілі дипломної роботи, порядок її написання, вимоги до структури, оформлення роботи та підготовки до захисту, наведено тематику дипломних робіт.

УДК 339.9:378.147(076.5)

ББК 65.5 я 73

© Чернега О.Б., Горіна Г.О., 2016

© Донецький національний
університет економіки й торгівлі
імені Михайла Туган-
Барановського, 2016

ЗМІСТ

1. Мета і завдання дипломної роботи	4
2. Підготовка до написання дипломної роботи	5
3. Структура і зміст дипломної роботи	8
4. Оформлення дипломної роботи	13
5. Контроль виконання дипломної роботи	13
6. Підготовка відзиву, рецензії і допуск до захисту дипломної роботи	13
7. Організація захисту дипломних робіт	14
Додатки	16

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота – дипломна робота магістра є завершеною та самостійною розробкою студента, яка виступає останнім етапом підготовки фахівця зі спеціальності «Туризм». Вона виконується індивідуально після засвоєння дисциплін, передбачених навчальних планом.

Метою підготовки дипломної роботи є закріплення здобутих у магістратурі знань, адаптація теоретичних моделей і практичного досвіду для вирішення конкретних завдань у сфері туризму.

Дипломна робота має науково-практичний характер і головним завданням є виконання наукового аналізу організаційної, економічної проблеми, пов'язаної з об'єктом дослідження, та розробка рекомендацій щодо поліпшення результатів функціонування туристичного бізнесу.

Дипломна робота магістрів повинна мати науково-дослідну орієнтацію. Її завдання полягає в поглибленому вивченні теоретичних засад управління об'єкту вивчення (туризм як суспільний феномен, складна соціо-еколого-економічна система, яка охоплює різноманітні природно-географічні, соціо-культурні, екологічні, економічні, організаційно-правові аспекти; туризм як сфера професійної діяльності та бізнес в індустрії туризму (процеси формування, просування, реалізації та організації споживання туристичного продукту, послуг суб'єктів туристичної діяльності)), пошуку шляхів адаптації національного бізнесу до умов зовнішнього середовища. Важливим критерієм оцінки є наявність елементів наукової новизни.

Дипломна робота магістра може містити навчально-методичні матеріали (тексти лекцій, кейси, матеріали для практичних і семінарських занять дискусійного характеру, що відображає сучасні соціально-економічні проблеми), які свідчать про підготовленість випускника до викладацької роботи за спеціальністю «Туризм».

У процесі виконання дипломної роботи студент відповідно до кваліфікаційних вимог повинен виявити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання у сфері туризму;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до цілей дослідження;
- вміння визначити основні напрямки з удосконалення системи управління в сфері туризму, розробляти заходи щодо підвищення ефективності управління на макро- і мікрорівні;
- вміння використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

Дипломна робота магістра є **кваліфікаційним документом**, на підставі якого в процесі захисту екзаменаційна комісія визначає відповідність знань студента ступіню магістра, його здатність до самостійної роботи в галузі туризму.

2. ПІДГОТОВКА ДО НАПИСАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

2.1 Вибір теми

Згідно з Положенням ДонНУЕТ Р 02.02-07-2016, вибір теми дипломної роботи здійснюється наступним чином:

Тематика кваліфікаційних робіт, які виконуються у поточному навчальному році, обговорюється та затверджується на засіданні випускової кафедри для ступеня «магістр» до 1 квітня поточного навчального року.

Пропонована випусковою кафедрою тематика кваліфікаційних робіт розміщується на сайті кафедри.

Тематика кваліфікаційних робіт може передбачати використання результатів наукових досліджень кафедри та їх розвиток.

Тематика кваліфікаційних робіт ЗВО за ступенем «магістр» може бути логічним продовженням кваліфікаційних робіт за ступенем «бакалавр».

Списки керівників кваліфікаційних робіт, консультантів та закріплених за ними ЗВО розміщуються на сайті випускової кафедри до 1 березня.

Тема кваліфікаційної роботи обговорюється ЗВО з керівником від кафедри. Студенту надається право самостійно обрати тему роботи згідно з затвердженою тематикою кваліфікаційних робіт. Студент може запропонувати свою тему дослідження за умов відповідного обґрунтування доцільності її розробки. У таких випадках перевага надається темам, що продовжують тематику виконаної курсової роботи (проекту), або темам, безпосередньо пов'язаним з місцем майбутньої професійної діяльності випускника.

Кваліфікаційні роботи можуть виконуватися за тематикою, яку замовляють державні установи, підприємства та організації, що уклали з Університетом контракти на навчання студентів або мають із ним договори співробітництва.

Після остаточного вибору теми кваліфікаційної роботи ЗВО оформлює заяву щодо закріплення теми (у довільній формі) на ім'я завідувача випускової кафедри, на якій відмічається узгодження теми з керівником роботи.

Затвердження тем кваліфікаційних робіт ЗВО здійснюється на засіданні випускової кафедри на підставі отриманих заяв студентів.

До 15 травня (для ступеня «магістр») видається наказ по Університету щодо затвердження тем кваліфікаційних робіт, призначення керівників тощо.

2.2 Складання робочих планів

Планування роботи починається зі складання робочого плану, що представляє собою своєрідну наочну схему дослідження, яке починається.

План являє собою реферативний виклад розташованих у логічному порядку питань, по яких надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

План є основою для наступної оцінки керівником відповідності роботи поставленим цілям і завданням дипломної роботи. За цим планом можна судити про основні положення змісту майбутньої дипломної роботи, принципи розкриття те-

ми, побудову й співвідношення обсягів окремих її частин. Практично план - це вже зміст дипломної роботи з реферативним розкриттям змісту її розділів і підрозділів.

План повинний бути гнучким, щоб можна було включати в нього нові можливі аспекти, виявлені в процесі підготовки тексту. При складанні плану ретельно обмірковується питання: що вам уже відомо з теми дипломної роботи і що необхідно дослідити.

2.3 Бібліографічний пошук літературних джерел

Знайомство з опублікованою за темою роботи літературою починається з розробки ідеї, тобто задуму передбачуваної роботи, що, як уже вказувалося раніше, знаходить своє вираження в темі й робочому плані.

Перегляду повинні бути піддані усі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою магістерського дослідження. До них відносяться матеріали, опубліковані в різних вітчизняних і закордонних виданнях, документи, що не видаються (звіти про науково-дослідні роботи, дисертації, рукописи, звіти фахівців про закордонні відрядження, матеріали закордонних компаній), офіційні матеріали.

Стан вивченості теми доцільніше почати зі знайомства з **інформаційними виданнями**, мета підготовки яких - оперативна інформація як про самі публікації, так і про найбільш істотні сторони їхнього змісту. Інформаційні видання на відміну від звичайних бібліографічних видань оперують не тільки зведеннями про друковані добутки, але й ідеями та фактами, що містяться в них. Крім оперативності публікацій, їх відрізняють новизна інформації, повнота охоплення джерел і наявність довідкового апарату, що дозволяє швидко систематизувати й відшукати документи.

Бібліографічні видання містять упорядковану сукупність бібліографічних описів, які сповіщають фахівців про те, що видано з питання, яке їх цікавить. Бібліографічний опис виконує дві функції. З одного боку, він оповіщає про появу документів (сигнальна функція), а з іншого боку - подає необхідні відомості для їхнього знаходження (адресна функція). З бібліографічних описів складають бібліографічні покажчики й бібліографічні списки.

Реферативні видання містять публікації рефератів, що включають скорочений виклад змісту первинних документів (їхніх частин) з основними фактичними зведеннями й висновками. До реферативних видань відносяться реферативні журнали, реферативні збірники, експрес-інформація, інформаційні листки.

Реферативні збірники являють собою періодичні чи неперіодичні видання, що містять реферати неопублікованих документів. Їх випускають центральні інститути науково-технічної інформації й техніко-економічних досліджень. Такі видання носять звичайно вузькотематичний характер.

Експрес-інформація - це періодичне видання журнальної чи листової форми, що містить розширені реферати найбільш актуальних опублікованих закордонних матеріалів і неопублікованих вітчизняних документів, що вимагають оперативного висвітлення.

До оглядових видань відносяться огляд з однієї проблеми, напрямку й збі-

рник оглядів. Огляди узагальнюють дані, що містяться в первинних документах, оскільки вони є найвищим ступенем їхньої аналітико-синтетичної переробки. Такі видання звичайно повідомляють про стан розвитку якої-небудь науки практичної діяльності, відбиваючи все нове, що зроблено в ній за певний час. Ціль оглядів - забезпечити проведення наукових досліджень на сучасному рівні розвитку науки й техніки, усунути паралелізм у роботі науково-дослідних організацій, допомогти зробити правильний вибір напрямку й методів розробки у певній галузі.

У зв'язку з розвитком науково-дослідних робіт і необхідністю детально аналізувати літературу, що вийшла у попередні роки, усе більше значення для дослідників здобуває **ретроспективна бібліографія**, призначенням якої є підготовка й поширення бібліографічної інформації про добутки друку за який-небудь період часу. Ця бібліографія представлена широким колом посібників.

2.4 Вивчення літератури й добір фактичного матеріалу

Вивчення літератури за обраною темою потрібно починати із аналізу підручників та навчальних посібників, щоб одержати уявлення про основні питання за обраною темою, а потім уже вести пошук нового матеріалу.

Вивчення наукових публікацій бажано проводити за етапами:

- загальне ознайомлення з роботою у цілому за його змістом;
- швидкий перегляд усього змісту;
- читання в порядку послідовності розташування матеріалу;
- вибіркове читання якої-небудь частини роботи;
- виписка матеріалів, що представляють інтерес;
- критична оцінка записаного, його редагування і "чистовий" запис як фрагмент тексту майбутньої дипломної роботи.

При вивченні літератури не потрібно прагнути тільки до запозичення матеріалу. Паралельно варто обміркувати знайдену інформацію. Цей процес повинний відбуватися протягом усієї роботи над темою, тоді власні думки, що виникли в ході знайомства з чужими роботами, послужать основою для одержання нового знання.

При вивченні літератури за обраною темою використовується не вся інформація, яка в ній відображена, а тільки та, яка має безпосереднє відношення до теми роботи і є тому найбільш цінною й корисною. Таким чином, критерієм оцінки прочитаного є можливість його практичного використання в дипломній роботі.

Вивчаючи літературні джерела, треба дуже ретельно стежити за оформленням виписок, щоб надалі було легко ними користуватися. Працюючи над яким-небудь окремим питанням чи розділом, треба постійно бачити його зв'язок із проблемою в цілому, а розробляючи широку проблему, уміти поділяти її на частині, кожна з яких продумувати в деталях.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Дипломна робота повинна відповідати певним вимогам викладу матеріалу.

Формулювання назви теми, розділів та підрозділів повинні бути чіткими, лаконічними і в той же час найбільш повно відображати сутність та зміст питань, що розглядаються.

Матеріал необхідно викладати грамотно, простим науковим стилем, він не повинен містити повторів та не бути перевантаженим цитатами. Не допускається просте переписування літературних джерел, їх цитування без посилання.

В тексті не повинно бути виразів типу: “я вважаю”, “мені здається”, “у нас прийнято” тощо. Замість них рекомендуються вирази: “вважається доцільним”, “як свідчить проведений аналіз” тощо.

Структура дипломної роботи - це послідовність розташування її основних частин, до яких відносять основний текст (тобто розділи і підрозділи), а також частини її довідково-супровідного апарату.

Композиційна структура дипломної роботи наступна:

1. Титульний аркуш.
2. Завдання на дипломну роботу.
3. Реферат.
4. Зміст.
5. Вступ.
6. Розділи основної частини.
7. Висновки.
8. Додатки.
9. Список використаних джерел.

Титульний аркуш є першою сторінкою дипломної роботи і виступає основним джерелом бібліографічної інформації, яка необхідна для обробки та ідентифікації документів. Данні, які потребуються для титульного аркушу, та їх послідовність надані у Стандарті Університету “Вимоги до оформлення письмових робіт студентів” (STY 02.02-30-2017).

Завдання на дипломну роботу – це документ, який визначає обсяг і порядок виконання роботи. Бланк завдання заповнюється студентом після затвердження теми дипломної роботи.

Реферат призначений для ознайомлення з дипломною роботою і вміщує коротку інформацію, яка розкриває сутність і зміст роботи.

Зміст подають на початку роботи з найменуваннями та номерами початкових сторінок усіх розділів і підрозділів, зокрема вступу, висновків до розділу, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел та ін.

Вступ до дипломної роботи з’ясовує актуальність обраної теми, містить в собі коротку інформацію щодо розгляду окремих питань теми дипломної роботи українських та зарубіжних дослідників. В вступі відображається зв’язок роботи з науковими програмами, темами, планами кафедри міжнародної економіки та туризму, надаються мета та завдання дипломної роботи, визначається об’єкт та предмет дипломної роботи, методи, які використовувалися при написанні роботи, формулюються елементи наукової новизни, визначається практична значимість дослідження, наводиться апробація окремих результатів дипломної роботи, повідомляється у чому полягають теоретична значимість і прикладна цінність отриманих ре-

зультатів.

Актуальність дипломної роботи представляє собою обґрунтування обраної теми дослідження, в якому студент повинен продемонструвати сутність проблемної ситуації та необхідність її вирішення. Актуальність роботи висвітлюється стисло – у межах однієї сторінки.

Щоб повідомити про стан розробки обраної теми дипломної роботи, складається короткий огляд літератури, який повинний привести до висновку, що саме дана тема ще не розкрита (розкрита частково, розкрито інші аспекти та ін.) і тому потребує подальшої розробки.

Огляд літератури за темою повинний показати ґрунтовне знайомство студента зі спеціальною літературою, його уміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виділяти істотне, оцінювати раніше зроблене іншими дослідниками, визначати головне в сучасному стані вивченості теми.

Наприклад:

Проблемам оцінки й управління конкурентоспроможністю національних економік присвятили праці такі провідні вітчизняні та зарубіжні дослідники: В. Адамик, Л. Антонюк, О. Білорус, С. Гареллі, М. Гельвановський, Л. Гончаревич, Б. Губський, М. Дітер, Х. Енлерт, Я. Жаліло, І. Кирчата, Ю. Козак, Х. Мун, І. Пилипенко, М. Портер, Г. Поясник, А. Ругман, Дж. Сакс, Р. Фатхутдінов, О. Чернега, Д. Чо, О. Швиданенко, Е. Шейн, Є. Шутаєва.

Істотний внесок у дослідження цивілізаційних особливостей розвитку як окремих країн, так і національних економік зроблено вітчизняними та зарубіжними вченими, серед яких: І. Бережной, З. Бжезинський, Ф. Бродель, Л. Гаррісон, М. Грандон, Р. Гуо, М. Данилевський, Н. Думна, Р. Інлгарт, С. Кірдина, Гж. Колодко, С. Крив'яков, Б. Кузик, В. Куриляк, С. Ліндсі, І. Мінервін, Д. Норт, Ю. Павленко, Д. Попов, А. Селищев, А. Тойнбі, О. Уільямсон, А. Філіппенко, В. Хорос, С. Хантингтон, Г. Хофстед, О. Шкаратан, Ю. Яковець.

Разом із тим питання оцінки впливу цивілізаційних детермінантів на рівень конкурентоспроможності національної економіки залишаються недостатньо розробленими, потребує уточнення понятійний апарат теорії конкурентоспроможності, цивілізаційна складова не враховується при формуванні стратегічних та тактичних заходів підвищення ефективності національного господарства, відсутня стратегія підвищення рівня конкурентоспроможності економіки України на засадах селективного розвитку її цивілізаційного потенціалу, що обумовлює актуальність проблеми, яка досліджується, її мету і зміст.

Від визначення наукової проблеми і доказу того, що частина цієї проблеми, яка є темою даної дипломної роботи, ще не одержала своєї розробки й висвітлення в спеціальній літературі, логічно перейти до формулювання мети дипломної роботи. Мета дослідження повинна чітко відповідати темі роботи.

Наприклад:

Метою дипломної роботи є визначення впливу цивілізаційних детермінантів на рівень конкурентоспроможності туристичного сектору національної економіки й розробка на цій основі практичних рекомендацій щодо підвищення його рівня.

Після формулювання мети дипломної роботи необхідно визначити конкретні завдання, що мають крок за кроком вирішуватися відповідно до цієї мети. Це робиться у формі переліку того, що потрібно зробити (*вивчити, описати, установити, виявити, вивести формулу...*).

Перелік цих завдань необхідно робити якомога більш ретельно, оскільки опис їхнього рішення повинний скласти зміст підрозділів дипломної роботи. Це важливо також і тому, що заголовки розділів відповідають сформульованим завданням роботи.

Наприклад:

Для досягнення мети сформульовано й вирішено такі завдання:

- 1) дослідити сутність конкурентоспроможності туристичного сектору національної економіки в умовах глобалізації;*
- 2) визначити детермінанти конкурентоспроможності туризму;*
- 3) обґрунтувати доцільність урахування рекреаційної складової при визначенні детермінантів, які чинять довгостроковий вплив на рівень конкурентоспроможності туризму;*
- 4) провести компаративний аналіз рекреаційних факторів туристичного сектору Польщі та України;*
- 5) оцінити вплив рекреаційних детермінантів на рівень конкурентоспроможності туристичного сектору України;*
- б) розробити концепцію підвищення рівня конкурентоспроможності туристичного сектору України в умовах глобалізації на засадах селективного розвитку її рекреаційного потенціалу.*

Обов'язковим елементом вступу є встановлення об'єкта і предмета дослідження. Об'єкт - це процес чи явище, що породжують проблемну ситуацію й обрані для вивчення. Предмет - це те, що знаходиться в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, котра є предметом дослідження.

Наприклад:

Об'єктом дослідження є оцінка впливу рекреаційних детермінантів на рівень конкурентоспроможності туристичного сектору України.

Предметом дослідження є умови та чинники формування конкурентоспроможності туристичного сектору.

Обов'язковим елементом вступу дипломної роботи є також перелік *методів*, які використовуються при її написанні. Крім того надається характеристика основних джерел одержання інформації (офіційних, наукових, літературних, бібліографічних) та методичні основи аналізу.

Вирішення поставлених у дипломній роботі завдань необхідно здійснювати з використанням наступних методів:

загальнонаукові методи: аналогія, системний аналіз, формалізація;

методи економіко-статистичного аналізу: табличний (для представлення розрахунків і конкретних результатів дослідження), графічний, порівняння, групування;

маркетингові методи: матричний метод; спостереження, опитування;

методи експертної діагностики;

моделювання.

Розділи основної частини. У розділах основної частини дипломної роботи докладно викладається методика і техніка її виконання й узагальнюються результати. Усі матеріали, що не є принципово важливими, виносяться в додатки.

Зміст розділів основної частини повинний точно відповідати темі дипломної роботи і цілком її розкривати. Ці розділи повинні показати уміння студента стисло, логічно й аргументовано представляти матеріал, виклад і оформлення якого повинні відповідати вимогам до дипломних робіт.

У першому розділі, обсяг якого складає не більше 25 сторінок, викладаються основні теоретичні положення теми, визначаються дискусійні та невирішені аспекти теми, виходячи з рівня її розробленості в сучасній теорії.

У даному розділі обов'язково наводяться тлумачення досліджуваних понять різних дослідників, здійснюється систематизація їх поглядів та думок. Теоретичний розділ обов'язково повинен містити критичний аналіз та узагальнення попередніх теоретичних розробок з обраної теми. На підставі здійсненого теоретичного аналізу надається авторське бачення теорії досліджуваного питання, викладаються доповнення, пропонуються нові підходи до систематизації чинників, що формують досліджуване явище тощо. Теоретичні положення повинні визначати методичні підходи й засоби макро- й мікроекономічного аналізу досліджуваних питань у наступному розділі роботи.

У другому розділі коротко подається характеристика об'єкта дослідження, детально аналізуються статистичні та аналітичні матеріали, які визначають рівень вирішення окремих аспектів досліджуваної проблеми. З цією метою слід використовувати дані державної й відомчої статистики, дані спеціальних економічних і соціологічних досліджень, особисті спостереження, узагальнення та прикладні нароби, зроблені під час проходження практики.

На основі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів студент повинен виявити вплив позитивних і негативних чинників, установити причини недоліків, оцінити можливості подальшого розвитку того чи іншого напрямку міжнародної економічної діяльності. Обсяг другого розділу до 30 сторінок. Даний розділ слугує для підтвердження висновків, що були отримані автором у теоретич-

ному розділі роботи.

У третьому розділі студент має дати конкретні обґрунтовані пропозиції щодо прийняття стратегічних рішень стосовно вирішення поставленої у роботі проблеми. Пропозиції можуть стосуватись покращення інституційного-правового забезпечення досліджуваного питання, підвищення ефективності процесів, що розглядались, удосконалення методики оцінки результатів діяльності тощо.

У кожному розділі дипломної роботи слід робити самостійні узагальнення й висновки, органічно їх пов'язувати з основними напрямками розробки теми. Обсяг третього розділу до 30 сторінок.

Кожен розділ диплома закінчують короткими висновками обсягом до 1 сторінки. Висновки до розділів повинні містити: коротку суть результату з цифрами і фактами, формулювання новизни результату, обґрунтування достовірності результату, пояснення практичної цінності результату.

Висновки. Ця частина роботи виконує роль кінцівки, яка обумовлена логікою дипломної роботи, що носить форму синтезу накопиченої в основній частині інформації. Цей синтез - послідовний, логічний виклад отриманих результатів. Висновки складають 2-3 сторінки тексту.

Ця частина дипломної роботи не повинна підмінюватися механічним підсумовуванням висновків наприкінці розділів дипломної роботи, що представляють коротке резюме, а повинне містити те істотне, що складає результати дипломної роботи. Їхня послідовність визначається структурою дипломної роботи. Висновки не можуть містити інформації, яка у роботі не аналізувалась.

Після висновків подається список використаних джерел. Цей список складає одну з істотних частин роботи і відбиває самостійну творчу роботу студента. Кожне включене у такий список джерело повинне мати відображення в тексті дипломної роботи. Якщо її автор робить посилання на які-небудь запозичені факти чи цитує роботи інших авторів, то він повинен обов'язково вказати в підрядковому посиланні, звідки узяті наведені матеріали. Не слід включати в бібліографічний список ті роботи, на які немає посилань у тексті дипломної роботи і які фактично не були використані.

У списку мають бути відображені публікації, які було видано викладачами кафедри міжнародної економіки та туризму.

Додатки. Допоміжні чи додаткові матеріали, що переобтяжують текст основної дипломної роботи, поміщають у додатках. Додатки вміщують інформацію, схеми, рисунки, графіки, діаграми відповідно з текстом роботи або проміжні розрахункові дані, які розміщують у таблицях чи спеціальних формах відповідних програмних продуктів.

4. ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Оформлення дипломної роботи здійснюється відповідно до STY ДонНУЕТ 02.02-30-2017 “Вимоги до оформлення письмових робіт студентів”.

5. КОНТРОЛЬ ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Поточний контроль виконання дипломної роботи здійснює керівник дипломної роботи.

Керівник кваліфікаційної роботи: видає завдання на роботу і календарний графік її виконання; консультує ЗВО та контролює якість виконання окремих розділів і роботи в цілому тощо.

Кваліфікаційна робота має виконуватися студентом відповідно до затверджених календарного плану та завдання. Всі матеріали згідно з графіком студенти передають на кафедру. У випадках відставання від графіку студент зобов'язаний надати пояснення керівнику дипломної роботи або завідувачу кафедри.

На період виконання кваліфікаційних робіт на випусковій кафедрі складається графік консультацій керівників та консультантів, який розміщується на сайті кафедри.

Порядок допуску до захисту кваліфікаційної роботи та захист регламентується Положенням ДонНУЕТ «Про екзаменаційну комісію» П 02.01-06-2015.

Електронні варіанти кваліфікаційних робіт за 3 дні до захисту надаються на випускову кафедру (керівнику кваліфікаційної роботи) у електронному вигляді для подальшого їх розміщення в Національному репозитарії академічних текстів України.

Керівник кваліфікаційної роботи несе відповідальність за перевірку роботи на плагіат та достовірність, точність, повноту тексту кваліфікаційної роботи, який буде розміщено в Національному репозитарії академічних текстів України.

6. ПІДГОТОВКА ВІДЗИВУ, РЕЦЕНЗІЇ І ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Завершену дипломну роботу студент подає керівникові на перевірку й для підготовки рецензії на неї. Якщо робота, на думку керівника, готова до захисту перед екзаменаційною комісією, відповідну рекомендацію він дає в кінці відзиву.

Негативні рецензія або відгук керівника не є підставою для недопущення студента до захисту дипломної роботи (проекту).

Дипломна робота направляється студентом на рецензію. Зовнішніми рецензентами можуть бути провідні спеціалісти, які працюють на підприємствах та організаціях, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, в наукових установах, викладачі інших вищих навчальних закладів, інших кафедр університету.

Зовнішня рецензія надається у письмовому вигляді та у довільній формі і має містити такі основні пункти:

- висновки щодо актуальності обраної теми, практичної значущості виконаної дипломної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо здатності до розкриття теми дипломної роботи, відповідність змісту роботи завданню;
- висновки щодо використання в роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів до прогнозування розвитку міжнародних економічних відносин;
- оцінку загальних вражень від дипломної роботи (оформлення, стиль і

грамотність викладення тощо);

- висновок рецензента про відповідність якості виконаної дипломної роботи вимогам, що ставляться до таких робіт, про можливість допущення її до захисту і, за бажанням, може бути висловлено думку про оцінку роботи за наступною системою: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

Рецензент має підписатися із зазначенням свого прізвища, ім'я та по батькові, місця роботи і посади, яку займає, і завірити підпис.

Після цього студент подає дипломну роботу завідувачу кафедри на підпис.

При відповідності поданої роботи вимогам методичних указівок кафедри щодо виконання дипломної роботи завідувач кафедри приймає остаточне рішення про допуск студента до захисту, про що робить відповідний запис на титулі рукопису.

7. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Захист дипломної роботи відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

Процедура захисту регламентується Положенням ДонНУЕТ "Про екзаменаційну комісію" П 02.01-06-2015.

За 3 робочі дні до початку роботи екзаменаційної комісії крім документів, які перелічено у п. 5.8 П 02.01-06-2015, на випускову кафедру подаються такі документи:

- лист нормоконтролю (додаток К);
- результати перевірки на плагіат;
- акт про впровадження результатів дипломної роботи, який характеризує її наукову і практичну цінність (додаток Л);

- комп'ютерна презентація дипломної роботи, зроблена за допомогою MS PowerPoint (презентація має здійснюватися в автоматичному режимі на комп'ютері під час захисту дипломної роботи), яка повинна відображати ключові моменти дипломної роботи і націлена на демонстрацію професійних здібностей магістра;

- наочні матеріали (аналітичні результативні таблиці, графіки, діаграми, рисунки та ін.), які оформлюються на окремих аркушах (розміром А4) з титульним аркушем (додаток М). Наочні матеріали вміщують інформацію, яка супроводжує доповідь магістра і може співпадати з ілюстративним матеріалом комп'ютерної презентації, або бути більш розширеною. Інформація на кожному аркуші повинна бути оформлена відповідно з правилами оформлення дипломної роботи з тим, щоб зручніше робити посилання на необхідні дані під час доповіді. Кількість екземплярів наочних матеріалів має дорівнювати кількості членів державної екзаменаційної комісії.

Під час підготовки до захисту студент має погодити зі своїм керівником складену ним доповідь щодо дипломної роботи і підготовлені наочні матеріали (таблиці, графіки, схеми, діаграми тощо).

Захист роботи починається з доповіді її автора, у якій у межах 5 хвилин має розкрити тему і структуру роботи; охарактеризувати об'єкт дослідження; до-

вести необхідність пропонованих заходів та обґрунтувати їх ефективність (на це рекомендується відвести не менше 70 % часу доповіді).

Наочні матеріали мають послідовно ілюструвати доповідь студента і забезпечувати повноту висвітлення всіх положень, які підлягають захисту.

На завершення доповіді випускник має зазначити: які його розробки та висновки вже впроваджені або намічені до впровадження; де ще слід, на його думку, застосувати результати дослідження; яка фактична чи очікувана соціально-економічна ефективність пропонованих заходів. Загальний час захисту роботи не повинен перевищувати 30 хвилин. Відповіді студента на запитання членів екзаменаційної комісії мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

Згідно з Р 02.01-06-2015 (зі змінами):

у випадках, коли захист дипломної роботи визнається незадовільним, Екзаменаційна комісія встановлює, чи може ЗВО подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену випусковою кафедрою, при повторній атестації. Рішення Екзаменаційної комісії зазначається у протоколі;

у випадку, якщо ЗВО не з'явився на засідання Екзаменаційної комісії для захисту дипломної роботи (проекту), у протоколі зазначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання;

ЗВО, який не з'явився на атестацію з поважної причини, що підтверджується відповідними документами, ректором може бути встановлена інша дата захисту дипломної роботи (проекту), але в межах строку повноважень діючої Екзаменаційної комісії;

ЗВО, які не захистили дипломну роботу (проект) у зв'язку з неявкою без поважних причин або отриманням незадовільної оцінки, мають право на повторну атестацію протягом трьох років після відрахування з Університету. Тема дипломної роботи (проекту) залишається або змінюється при повторному захисті відповідно до попереднього рішення Екзаменаційної комісії (у разі отримання незадовільної оцінки).

ДОДАТКИ

Зав. кафедри
міжнародної економіки та туризму

Дипломна робота за темою «_____»
_____» студента (-ки) _____ групи
_____ Навчально-наукового інституту економіки та підприємництва
ДонНУЕТ оформлена відповідно з загальними вимогами державних стандартів
вищої освіти.

Нормоконтролер
кафедри міжнародної економіки
та туризму

_____ П.І.Б. нормоконтролера

АКТ

**про впровадження результатів наукових досліджень
в практику діяльності підприємства**

У дипломній роботі студента Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського _____ (ПІБ)_____ за темою " _____ " запропоновано ряд заходів щодо .....

Практичну цінність мають запропоновані методичні підходи щодо .....

Проведений студентом аналіз та розроблені на його базі пропозиції щодо ..... будуть використані при формуванні ..... в 200__ році.

М.П.

Підпис

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ТУРИЗМУ

ВІЗУАЛЬНЕ СУПРОВОДЖЕННЯ ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

НА ТЕМУ:

_____

Студент денної форми навчання
навчально-науковий інститут
економіки та підприємництва
спеціальність 242 “Туризм”

Керівник _____
(ПБ, вчений ступінь, посада)

(ПБ)

Кривий Ріг – 201_ р.

Навчальне видання

Чернега Оксана Богданівна
Горіна Ганна Олександрівна

Кафедра міжнародної економіки та туризму

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ

Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність: 242 «Туризм»
Ступінь: магістр

Формат 60×84/8. Ум. др. арк.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4929 від 07.07.2015 р